

İÇİNDEKİLER

Öğütme	1
Partiküllerin kırılma mekanizması	1
Öğütme teorileri	2
Öğütme yöntemleri	3
El ile yapılan öğütme yöntemleri ve kullanılan aletler.....	3
Mekanik yollar kullanılarak yapılan öğütme.....	4
Değirmen türünün seçiminde gözönüne alınması gereken etkenler.....	7
Karıştırma	9
Sıvıların karıştırılması	10
Sıvıların karışım mekanizmaları.....	10
Sıvıların karıştırılmasında kullanılan aletler	10
Tozların karıştırılması	10
Karıştırma indisi	11
Tozların karıştırma mekanizmaları	12
Toz karıştırıcılar.....	12
Karıştırmada meydana gelen sorunlar	15
Karıştırıcının seçilmesi	15
Kurutma	17
Kurutmada kullanılacak ısı kaynakları ve ısının aktarılması	18
Isı aktarımı ve kurutma	21
Kurumanın temel mekanizması	25
Kurumanın aşamaları.....	26
Katı maddelerin nem içerikleri	28
Kuruma açısından katı maddelerin özellikleri.....	28
Kurutma yöntemleri	33
Süzme	49
Süzme mekanizması.....	51
Filtre çeşitleri.....	52
Membran filtreler	53
Membran filtrelerde yapılan bazı temel denetimler.....	57
Endüstride kullanılan filtreler ve süzme teknikleri	59
Sterilizasyon	63
Mikroorganizmaların ölüm kinetiği.....	64
Sterilizasyon yöntemleri	68
Sıcaklığın uygulandığı fiziksel sterilizasyon yöntemleri	69
Sıcaklığın uygulanmadığı fiziksel sterilizasyon yöntemleri.....	76
Kimyasal sterilizasyon yöntemleri	80
Gaz sterilizasyonu.....	80
Aseptik yöntem (aseptik ortamın sağlanması)	83
Sterilizasyonun denetimi.....	83
Sterilizasyonun validasyonu.....	87

Kolligatif özellikler	91
Buhar basıncı ve buhar basıncı alçalması.....	91
Donma noktası ve donma noktası alçalması.....	94
Kaynama noktası ve kaynama noktası yükselmesi.....	97
Osmotik basınç ve değişimi.....	99
Kolligatif özelliklerden hareketle çözünen maddenin molekül ağırlığının bulunması.....	101
Fazlararası denge ve faz kuralı	105
Üç bileşenli sistemler için faz diagramı.....	109
Difüzyon	113
Difüzyon ve matematiksel açıklaması.....	114
Difüzyonda denge durumu.....	115
Önformülasyon	119
Kristal özellikleri ve polimorfizm.....	120
Amorf şekiller.....	123
Faz dönüşümleri.....	123
Katı ilaç şekillerinin hazırlanması amacıyla kullanılan ve faz değişikliği ile ilişkili olan işlemler.....	125
Partikül büyüklüğünün küçültülmesi.....	125
Yaş granülasyon.....	125
Kuru granülasyon.....	125
Püskürterek ve dondurarak kurutma.....	125
Baskı ve kapsülleme.....	125
Kaplama.....	125
Katı halin karakterizasyonu.....	126
Kristalografi.....	126
Termal analiz yöntemleri.....	127
Spektroskopik yöntemler.....	127
Mikroskop yöntemleri.....	128
Higroskopisite.....	128
Çözünürlük ve çözünme hızı.....	128
Molekül büyüklüğü.....	129
Ortam pH'sı ve pK_a	129
Etkin maddenin dielektrik değişmezi.....	130
Etkin maddenin partiyon katsayısı.....	130
Etkin maddenin çözünme hızı tayini.....	131
Çözünürlüğün artırılması.....	132
Tozların karakterizasyonu.....	132
Partikül büyüklüğü ve şekli.....	133
Dansite.....	134
İlaç-yardımcı madde etkileşimleri.....	137
Stabilite.....	139
Reaksiyon Kinetiği ve Stabilite	141
Reaksiyon kinetiği.....	142
Basit reaksiyonlar.....	143
Sıfır-derece reaksiyonlar.....	144
Birinci-derece reaksiyonlar.....	145
İkinci-derece reaksiyonlar.....	145

Karmaşık reaksiyonlar	150
Geri-dönüşümlü (tersinir-reversibl reaksiyonlar)	150
Paralel (yarışmalı) reaksiyonlar	151
Peşpeşe (Seri veya ardışık) reaksiyonlar	151
Reaksiyon derecesinin belirlenmesi	152
Reaksiyon hızını etkileyen faktörler	153
Bozunma mekanizmaları	162
Ambalajın ilaç şekillerinin stabilitesi üzerine etkisi	167
Stabilite çalışmaları	168
Stabilite testleri	168
Sonuçların istatistiksel değerlendirilmesi	175
Değişik ilaç şekilleri için stabilite test parametreleri	175
Temel Farmakokinetik	183
Farmakokinetiğin tanımı	183
Farmakokinetik parametreler	184
Doğrusal farmakokinetik (Lineer farmakokinetik)	189
Doğrusal olmayan farmakokinetik (nonlinear farmakokinetik)	190
Farmakokinetik modelleme	191
Tek kompartımanlı model	192
IV enjeksiyonla veriliş	192
IV infüzyonla veriliş	204
Oral veya emilmeli yoldan veriliş	208
Çift kompartımanlı model	215
IV enjeksiyonla veriliş	216
IV infüzyonla veriliş	219
Oral veriliş	221
Çok kompartımanlı model	222
Çözeltiler	227
Çözeltilerin hazırlanması	229
Çözelti formülasyonlarında kullanılan maddeler	230
Oral çözeltiler	232
Ağız boşluğuna uygulanan çözeltiler	237
Rektal çözeltiler	237
Göz, kulak ve buruna uygulanan çözeltiler	237
Yıkama (irrigasyon) çözeltileri	238
İnhalasyon çözeltileri	238
Lens çözeltileri	238
Çözeltilerin dayanıklılığı ve korunması	241
Yüzeylerarası özellikler	243
Sıvı arayüzeyleri	244
Bükülmüş arafazların basınç farkı	245
Sıcaklığın yüzey gerilimine etkisi	245
Yayıma katsayısı	248
Su yüzeyinde çözünabilen film oluşumu	249
Su yüzeyinde çözünmeyen tek tabakalı film oluşumu ve film terazileri	250
Sıvı arayüzeyinde adsorpsiyon	251
Katı arayüzeyinde adsorpsiyon	251

Katı gaz arayüzeyi.....	251
Gazların katılar tarafından adsorbsiyonu.....	251
Adsorbsiyon izotermi.....	251
Freundlich izotermi.....	252
Langmuir izotermi.....	252
BET izotermi	253
Adsorban maddelerin ilaç etkinliği üzerindeki etkisi.....	253
İn vitro ortamda etkin madde ile adsorban arasındaki ilişki.....	254
Katı-sıvı arayüzeyleri.....	254
Temas açısının ölçülmesi	256
Eğik tabla yöntemi (Tilting plate)	257
Langmuir ve Schaffler Yöntemi	257
Bartell yöntemi.....	257
Washburn yöntemi	257
Yüzey etkin maddeler	257
Miseller solubilizasyon (Çözündürme).....	260
Kolloidler.....	263
Moleküler dispersiyonlar	264
Kolloidal dispersiyonlar.....	264
Kaba (Coarse) dispersiyonlar	264
Kolloidal partiküllerin özellikleri ve şekilleri	264
Kolloidal sistemlerin tipleri	265
Liyofilik kolloidler	265
Liyofobik kolloidler	265
Dispersiyon yöntemi	265
Kondensasyon yöntem	266
Assosiasyon kolloidler	266
Kolloidal sistemlerin özellikleri.....	266
Optik özellikler	266
Kinetik özellikleri.....	267
Termal özellikler	268
Yer çekimi etkisi ile olan özellikler.....	269
Dıştan uygulanan etki ile olan özellikler	270
Elektriksel özellikler	270
Kolloidal sistemlerin stabilitesi	272
DLVO teorisi.....	272
Kolloit sistemlerde görülen stabilite sorunları.....	273
Koruyucu kolloit etki	273
Hidrosollerin saflaştırma işlemleri	274
Emülsiyonlar	277
Emülsiyon tipleri.....	278
Emülsiyonların klinikte uygulanmaları	280
Emülsiyon oluşum teorileri (Kuramları).....	281
Emülgatör seçimi.....	282
Emülgatörlerin sınıflandırılması	282
Hidrofilik-Lipofilik denge (HLB)	284
Antimikrobiyal ve koruyucu maddelerin seçimi	286
Antioksidan seçimi.....	286

Emülsiyonların fiziksel stabilitesi	286
Emülsiyonlarda DLVO Teorisi.....	288
Emülsiyonların stabilitesinin değerlendirilmesi.....	289
Emülsiyonların hazırlanması	290
Emülsiyon tipini tayin yöntemleri	292
Mikroemülsiyonlar	292
Çoklu Emülsiyonlar.....	295
Süspansiyonlar.....	301
Süspansiyonlarda istenen özellikler	303
Süspansiyon formülasyonları.....	304
Formülasyon örnekleri	306
Süspansiyon formülasyonlarının hazırlanmasında temel prensipler	307
Süspansiyon formülasyonlarının hazırlanması.....	311
Süspansiyonların ambalajlanması ve saklanması.....	312
Süspansiyonların stabilitesi	312
Süspansiyonlarda görülen sorunlar nedenleri ve çözümleri.....	313
Süspansiyonların biyoyararlanımı	314
Nanosüspansiyonlar.....	315
Aerosoller	317
Aerosol ilaç şekillerinin üstünlükleri.....	318
Aerosol sisteminin bileşenleri	318
İtici gazlar	318
Valf ve uyarıcı düğme.....	322
Aerosol kabı.....	323
Aerosol sistemler ve kullanışları	324
Sıvılaştırılmış itici gazlar kullanılarak hazırlanan aerosol sistemler	324
Derişik ve itici gazın ayrı olduğu sistemler	326
İnhalasyon yoluyla kullanılan aerosol sistemler.....	327
Ölçülü doz inhaler (ÖDi).....	327
Kuru toz inhaler (KTI).....	329
Nebulizörler.....	331
Aerosollerde yapılan kalite kontrol testler	332
Deriden Emilim ve Deriye Uygulanan Yarı Katı Preparatlar	337
Deriden etkin maddelerin geçişi	337
Deri yapısı ve görevleri.....	338
Epidermin alt bölümleri	340
Deri ekleri	341
Deri metabolizması.....	341
Permeabilite bariyeri (Deriden geçen maddeler için engel).....	342
Transdermal geçiş yolları	343
Derinin bazı özellikleri	343
Derinin elektriksel özellikleri	344
Perkütan emilimi etkileyen faktörler	344
Diffüzyon teorisi.....	346
Fiziksel yöntemler ile deriden geçişin artırılması.....	347

Fonoforez (Sonophoresis - Phonophoresis)	347
Elektroporasyon (Elektroporation).....	347
İyontoforez (Iontophoresis)	347
Elektroosmotik akı	348
Ters iyontoforez.....	348
Fizikokimyasal yöntemler ile deriden geçişin artırılması	349
Kimyasal yöntemler ile deriden geçişin artırılması	350
Penetrasyon artırıcılar.....	350
Deriden geçişin ölçümünde kullanılan cihazlar ve bazı teknikler	351
Deriye uygulanan yarı katı preparatlar	354
Merhem	354
Krem	355
Losyon	355
Sera.....	355
Pat	355
Merhem sıvağlarının taşınması gereken özellikler.....	355
Merhem sıvağlarının sınıflandırılması.....	355
Merhemlerin kullanılma amacına veya farmakolojik etkilerine göre sınıflandırılması	356
Merhem sıvağından etkin maddenin salımına etki eden faktörler	357
Sıvağa ait faktörler	357
Jeller	358
Jel yapıcı maddeler	358
Yarı sentetik polimerler	359
Sentetik polimerler	359
Göz merhemleri	359
Merhem hazırlama yöntemleri.....	360
Merhemlerde yapılan kontroller	360
Etkin maddenin sıvağdan salımının incelenmesi	360
Merhemlerin saklanması	361
Supozituarlar	365
Kullanım yerlerine göre supozituarların sınıflandırılması.....	366
Rektal supozituarlar	366
Vajinal supozituarlar.....	366
Üretral supozituarlar	366
Kullanım amacına göre supozituarların sınıflandırılması	366
Rektal emilim	366
Anorektal fizyoloji	366
Rektal emilime etki eden faktörler	367
Bireye ait faktörler	367
Supozituar sıvağına ait faktörler.....	368
İlacın fiziko-kimyasal özelliklerine bağlı faktörler	368
Supozituar sıvağları.....	368
Supozituar hazırlama yöntemleri.....	372
Laboratuarda supozituar hazırlarken dikkat edilmesi gereken hususlar	375
Supozituarlarda yapılan denetimler.....	371
Supozituar sıvağında yapılan denetimler	371

Supozituarların saklanması	376
Supozituar formülasyona karar verilirken dikkat edilecek hususlar	376
Sistemik etkili supozituar hazırlanmasında dikkat edilecek hususlar	377
Lokal etkili supozituar hazırlanmasında dikkat edilecek hususlar	377
Supozituar hazırlamada karşılaşılan bazı problemler ve nedenleri	377
Vajinal İlaç Sistemleri	379
Vajinanın anatomi ve fizyolojisi	380
Vajinal mukozadan uygulanan ilaçlar	381
Vajinal emilim	381
Vajinal mukozadan ilaç emilimine etki eden faktörler	382
Intravajinal kullanılan ilaç şekilleri.....	382
Vajinal supozituarlar/pesariler/vajinal cisimler	382
Vajinal krem/merhemler-	383
Biyoadesif vajinal jeller	383
Vajinal tabletler	385
Intravajinal halkalar	387
Vajinal preparatlarda yapılan denetimler	388
Reoloji	391
Newtonian akış.....	392
Newtonian akış göstermeyen sistemler.....	393
Plastik akış	393
Pseudoplastik akış	393
Dilatant akış	394
Tiksotropi.....	394
Viskoplastik sıvılar	396
Viskoelastisite	396
Creep eğrisi (Yavaş hareketle değişim eğrisi).....	397
Sıcaklığın viskoziteye etkisi	397
Reolojik özelliklerin ölçülmesi	397
Tek noktalı viskometreler.....	398
Kılcal viskometreler.....	398
Düşen ve dönen bilya viskometreleri.....	398
Çok noktalı viskometreler.....	399
Çift eksenli viskometreler	399
Dönen mil viskometresi	401
Koni ve tabla (plaka) viskometresi.....	401
Süspansiyon ve emülsiyonların reolojik özellikleri.....	402
Biyofarmasötik	407
Biyoyararlanım.....	409
Biyodeşerlik	411
Biyoyararlanım ölçütleri.....	412
Biyoyararlanım deneylerinin tasarımı ve gerçekleştirilmesi	417
Biyodeşerlik hesapları.....	420

Logaritmik dönüştürme	425
Çözünme hızı	426
Çözünme hızının evrimi	427
Salım hızı	432
Çözünme saptayan gereçler.....	439
Denetimli salım saptayan gereçler.....	440
Transdermal sistemlerden salım saptayan gereçler.....	445
Dozaj şekillerinden oluşan salımın resmi otoritelerce değerlendirilmesi.....	445
Dozaj şekillerinde biyoyararlanıma etkileyen etmenler	447
Biyofarmasötik sınıflandırma sistemi	450
Değerlendirmeye dayanan biyoeşdeğerlik tanımları.....	452